

Warszawa, dnia 19 października 2023 r.

Recenzja rozprawy na stopień doktora nauk medycznych i nauk o zdrowiu

mgr Alicji Szypowskiej pt.:

„Ocena wartości wskaźnika potencjału zapalnego diet DII (ang. *dietary inflammatory index*) oraz jego związku z wybranymi parametrami antropometrycznymi oraz biochemicznymi czynnikami ryzyka wystąpienia chorób sercowo-naczyniowych w grupie mieszkańców województwa dolnośląskiego”.

Występowanie przewlekłego stanu zapalnego w organizmie człowieka związane jest ze zwiększonym ryzykiem wielu niezakaźnych chorób przewlekłych, w tym chorób układu sercowo-naczyniowego, które pozostają pierwszą przyczyną umieralności w Polsce i w Europie. Prowadzenie badań w zakresie zależności pomiędzy sposobem odżywiania się, a patologicznymi procesami metabolicznymi, które prowadzą do występowania chorób zagrażających zdrowiu i życiu w skali populacji pozostaje w kręgu zainteresowania naukowców od dekad. Badacze niestrudzenie poszukują odpowiedzi na pytania dotyczące skutecznych metod profilaktyki pierwotnej związanych ze stylem życia niezakaźnych chorób przewlekłych, w szczególności związanych z dietą. Temat, który podjęła Doktorantka dobrze wpisuje się w ten aktualny trend, a jej praca dostarcza nowych informacji poszerzających nasze rozumienie ważnego problemu z zakresu zdrowia publicznego.

Przedstawiona do recenzji praca obejmuje 96 stron, w tym 21 stron załączników. Praca zawiera szczegółowy opis cyklu dwóch publikacji, wskazanych przez Doktorantkę jako osiągnięcie naukowe stanowiące rozprawę doktorską. Poza treścią przedmiotowych publikacji, praca zawiera wprowadzenie, opis celów pracy, opis stosowanych metod i materiału, z którego korzystała Doktorantka podczas prowadzonych badań, omówienie wyników, podsumowanie i wnioski a także 54 pozycje piśmiennictwa i pięć załączników.

We Wprowadzeniu Doktorantka nakreśla kontekst swojej pracy opisując skromnie epidemiologię chorób układu sercowo-naczyniowego. Wydaje się, że pomocne w tym miejscu byłoby rozwinięcie opisu chociażby o trendy czasowe i tendencje współczynników zachorowalności i umieralności z tej przyczyny. Dalej w treści Doktorantka przedstawia krótko zależności pomiędzy zespołem metabolicznym, procesami zapalnymi, insulinoopornością, otyłością i innymi zaburzeniami metabolicznymi a stosowanym sposobem odżywiania się. W tym miejscu odnajdziemy również odniesienia do definicji wskaźnika DII (ang. *dietary inflammatory index*), który jest głównym przedmiotem rozprawy doktorskiej.

Doktorantka słusznie zauważa, że istnieje niewiele badań z udziałem polskiej populacji, w których zajmowano się zależnościami pomiędzy zapalnym potencjałem stosowanych diet a wspomnianym powyżej schorzeniami czy pomiędzy markerami kardiometabolicznymi a wskaźnikiem DII.

W dalszej części rozprawy mgr Szypowska określa cel swojej pracy, a właściwie powieliła cele podane w publikacjach stanowiących cykl prac. Jest to zasadne podejście, jednak wydaje się że na potrzeby omówienia cyklu cele mogłyby być sformułowane nieco bardziej przejrzysto i z rozwinięciem użytych skrótów. W szczególności cele pracy określone zostają następująco:

1. ocena potencjału zapalnego diety członków kohorty PURE Poland, a następnie ocena zależności pomiędzy wartością wskaźnika DII a spożywaniem pewnych grup produktowych oraz wartością odżywczą diety,
2. ocena zależności pomiędzy wartością wskaźnika DII a wybranymi parametrami antropometrycznymi i biochemicznymi, będącymi czynnikami ryzyka chorób układu sercowo-naczyniowego,
3. ocena zależności pomiędzy wartością wskaźnika DII a występowaniem zespołu metabolicznego i jego składowych.

W rozdziale siódmym znajduje się zwięzły opis użytych danych i zastosowanych metod. W opisie populacji badanej zabrakło określenia punktu czasowego, którego dotyczą dane na temat diety. Można domyślać się, że użyty zbiór dotyczy danych z okresu rekrutacji uczestników kohorty, tj. 2007-2009, ale nie jest to wprost napisane. Ponadto wydaje się, że potrzeba lepszego i bardzo dokładnego opisu kryteriów wyłączenia z badania (choroby towarzyszące, stosowane leki, choroby przebyte w przeszłości, ew. operacje bariatryczne), ponieważ wszystkie te czynniki mogą zaburzająco wpływać na wyniki badania.

Doktorantka w uporządkowany sposób prezentuje po kolei metody zastosowane w pracy, opisy są logiczne i spójne. Czytelnik nie znajduje jednak w opisie odpowiedzi na wszystkie powstające pytania. Czy w analizie wpływu wskaźnika DII na parametry prozapalne jednocześnie brano pod uwagę kaloryczność diety w stosunku do zapotrzebowania? W badaniu opisano wykorzystanie pomiaru składu ciała – w jaki sposób wzięto pod uwagę różnice w zawartości tkanki tłuszczowej i beztłuszczowej masy ciała na parametry prozapalne?

Dlaczego w opisie kluczowego parametru jakim jest wskaźnik DII nie wspomniano publikacji z nowszym podejściem do obliczania DII, autorstwa dr Xenii Pawlow i współpracowników: Pawlow X, Ott R, Winkler C, Ziegler AG, Hummel S. A new mathematical approach to improve the original dietary inflammatory index (DII) calculation. PLoS One. 2021 Nov 8;16(11):e0259629. doi: 10.1371/journal.pone.0259629. PMID: 34748580; PMCID: PMC8575297?

Rozdział dziewiąty przedstawionej pracy zawiera bardzo przydatne i zwięzłe omówienie i podsumowanie wyników obu prac w cyklu stanowiącym rozprawę doktorską. Warto zwrócić uwagę na fakt, że obie prace zostały opublikowane w recenzowanych czasopismach o wysokim współczynniku oddziaływania, tj. *Antioxidants* (IF=7,657) oraz *International Journal of Environmental Research and Public Health* (IF=4,614).

Najważniejsze wnioski płynące z przygotowanej pracy Doktorantka podsumowuje w rozdziale dziesiątym. W populacji województwa dolnośląskiego stosującej dietę prozapalną obserwowano wyższe stężenie trójglicerydów, wyższe poziomy glukozy we krwi, mierzone na czczo, wyższe wskaźniki aterogenne krwi oraz dodatkowo w populacji kobiet większy obwód pasa i wskaźnika WHR (ang. *waist-hip ratio* - stosunek obwodu pasa do obwodu bioder). Przekrojowy charakter badania (cross-sectional study) nie pozwolił na ustalenie związków przyczynowo-skutkowych pomiędzy spożywaniem określonych grup produktów a obiektywnymi parametrami klinicznymi. Mimo to, badania mgr Szypowskiej dostarczają ważnego materiału i są punktem wyjścia do dalszych badań, tym razem kohortowych, w tym zakresie.

Spis piśmiennictwa zawiera 54 pozycje poprawnie zacytowane w treści rozprawy. Jednak uwagę zwraca dosyć niefortunne wielokrotne odnoszenie się do publikacji [20] w sekcji 7.8. Nie ma potrzeby umieszczania odniesienia literaturowego do tego samego źródła po każdym zdaniu.

Streszczenia rozprawy w języku polskim oraz w języku angielskim są poprawnie skonstruowane według typowej struktury dla streszczeń publikacji naukowych.

Rozprawę kończy pięć załączników. Pierwszym jest opis dorobku naukowego Doktorantki. W wykazie znajdziemy dwie publikacje posiadające współczynnik oddziaływania (ang. *impact factor*), są to właśnie publikacje wchodzące w skład przedmiotowego cyklu o łącznej punktacji IF=12,289, oraz MNiSW=240. Ponadto pięć publikacji z czasopism nieposiadających współczynnika oddziaływania o łącznej liczbie punktów ministerialnych 85. Oraz jedno doniesienie konferencyjne. Warto zwrócić uwagę, że Doktorantka cały swój dorobek naukowy zdobyła w latach 2019-2023.

Kolejnym załącznikiem jest Opinia Komisji Bioetycznej, zawierająca zgodę na prowadzenie badania PURE Polska „Epidemiologiczne badanie prospektywne przeprowadzana wśród ludności miejskiej i wiejskiej”, z którego pochodzi zbiór danych będących podstawą ocenianej rozprawy doktorskiej. W kolejny załączniku znajdziemy wzór świadomej zgody uczestnika badania PURE Polska, a w następnym oryginalny kwestionariusz dotyczący częstości spożywania określonych produktów, stosowany w badaniu PURE Polska. Ostatni z załączników stanowią cztery oświadczenia współautorów prac zgłoszonych jako cykl stanowiący rozprawę doktorską.

W pracy znaleźć można kilka niezręczności językowych, niekiedy zaburzony szyk zdania czy anglicyzmy. Wynika to najprawdopodobniej z tłumaczenia na język polski opublikowanych już części badań w języku angielskim. Pozostaje to jednak bez wpływu na wartość merytoryczną rozprawy.

Uważam, że przedstawiona do oceny rozprawa na stopień doktora nauk medycznych mgr Alicji Szypowskiej pt.: „Ocena wartości wskaźnika potencjału zapalnego diet DII (ang. dietary inflammatory index) oraz jego związku z wybranymi parametrami antropometrycznymi oraz biochemicznymi czynnikami ryzyka wystąpienia chorób sercowo-naczyniowych w grupie mieszkańców województwa dolnośląskiego” stanowi oryginalne rozwiązanie problemu badawczego i stwierdzam, że spełnia ona warunki określone w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz.U. z 2018 r. poz. 1688). Wobec powyższego wnoszę do Wysokiej Rady Dyscypliny Nauki o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu o dopuszczenie mgr Alicji Szypowskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

PODPIS ZAUFANY

MARTA
MAŃCZUK

20.10.2023 13:02:34 [GMT+2]

Dokument podpisany elektronicznie
podpisem zaufanym